

VESTEC U PRAHY VE TŘICÁTÝCH LETECH

Napsal Vladislav Vlasatý

Čirou náhodou jsem na internetu objevil obec Vestec u Prahy, kde jsem od ranného dětství prožil mnoho krásných chvil o prázdninách u babičky. Když jsem si přečetl Vestecké listy, zjistil jsem, že se mnohé dovídám o současnosti obce, ale velice málo o její minulosti. Obec existovala jak píše obecní úřad od roku 1360, ale o letech těsně před druhou světovou válkou prakticky nic.

Dnes je Vestec satelitní obcí Prahy, ztratila zcela charakter zemědělské vesnice, i když bonita půdy kolem obce byla prvotřídní a pěstovala se zde vedle obilovin, také cukrová řepa a kukuřice. Svědčil o tom i počet velkých statků, rozprostřených od Šátalky kolem prašné okresní silnice až k Jelínkovým okrasným školkám. Nevím zda současní obyvatelé obce znají jména statků „u Součků, později „u Habětínů“, kde selka paní Habětínová pekla vynikající domácí chléb, který by dnes, spolu s doma utlučeným máslem byl vynikající pochoutkou. a když ze zbytků těsta v díži upekla točenky sypané mákem, to byla pochoutka. Ke statku Vojtěchovských na Šátalce patřil i zájezdní hostinec, v němž dělníci vracějící se na byciklech z práce v Praze, se zastavovali na jedno pivko a místní v neděli odpoledne na kuželky.

Vedle statku „u Habětínů“ byla nízká chalupa národně socialistického poslance Mikoláše, myslím, že křestním jménem se jmenoval Václav, kterého bylo možné vidět, jak s dvěma kravkami obdělává kousek pole a na zasedání dojížděl autobusem. Nevím, zda za první republiky poslanci také „porcovali medvěda“, ale asi ne, protože na tehdejší Vestci to nebylo vidět. Jeho chalupa již neexistuje.

Kolem prašné okresní silnice, kde cestář výtluhy opravoval drny nakopanými kolem příkopů a když zapršelo byla velice blátivá, po obou stranách se rozkládaly další statky Havlíčkův, Skřivana „bafala“, Hrubých, Dalšího Skřivana, Paškův. Na druhé straně silnice byl statek paní Hlušíčkové, Šimečkův, Preiningrův a Dobiášův. Všechny statky měly velké zahrady, kam jsme s kluky často lezli na pár hrušek nebo jablek

V obci bylo kovářství a podkovářství pana Jandečky, hokynářství pana Rezka a strojní zámečnictví pana Jiráka, který pro vesnické domácnosti vyráběl sporáky na pevná paliva a jiné zámečnické výrobky. Hokynářství „u Rezků“ dokonale nahrazovalo dnešní velkoobchody. Tam se dostalo všechno od biče až po potravinářské a uzenářské zboží, dále líh na pálení, petrolej, a tak zvané koloniální zboží. Kovář pan Jandečka také při výmlatech obsluhoval tak zvanou „párnici“, jak se říkalo parní lokomobile, společnému majetku sedláků, pohánějící mlátičku Wichterle Kovařík z Prostějova. Chalupníci měli menší mlátičku poháněnou stabilním benzinovým motorem.

Mechanizace zemědělství byla ještě v plenkách Obilí se sklízelo „hrst'ovkami“, což byly sekačky, které velkými otáčivými hráběmi hrst'ovaly posekané obilí do dávek, které ženy vázaly do snopů. Jako kluk jsem žencům prostíral buď povřísla, upletená ze žitné slámy, vymláčené cepy v zimě ve stodolách, nebo provázky zakončenými barevnými kolíčky. Svázané snopy se na poli stavěly do panáků. Devět snopů postavených klasy vzhůru a na ně se dala čepice, někde ze tří snopů položených na klasy tak, aby při eventuelním dešti byly klasy pod nimi chráněny před navlhnutím.

Později zámožnější sedláci si pořizovali samovazy, které automaticky svázaly obilí do snopů a tím se sklizeň na poli urychlila, obilí se mohlo rychle stavět do panáků a z pole dovážet k mlátičce. Pohonem těchto mechanizačních prostředků byly koňské potahy. Lidé podle počtů párů koní laicky oceňovali zámožnost sedláků.

Koncem třicátých let se objevil ve vesnici na statku „u Hrubých“ první traktor. Byl to americký „John Deere“ a neměl pneumatiky. Železné drapáky byly chráněny při cestě po silnici železnou obručí. Z toho žádnou radost neměl státní cestář pan Kašpar, protože obruče zanechávaly v asfaltu silnice nežádoucí rýhy. Auto ve vesnici vlastnil jen majitel statku, advokát v Jílovém pan Hrubý, který se na statku objevoval jen o víkendech, hospodářství řídil správce. Na robotu JAWA se ve vesnici proháněl jen Ota Vojtěchovský, ale jízdní kolo, bylo v každé chalupě. Kovozezemědělci na kolech jezdili do Prahy pracovat. Každé ráno po čtvrté hodině vyjížděl peleton dělníků na Kačerov, kde kola odstavili v hlídané úschovně a tramvají se rozjížděli do zaměstnání. Opačným směrem se to opakovalo odpoledne po 16. hodině a potom rychle každý spěchal na svůj kousek pole, většinou pronajatý od velkých sedláků.

Kolem šesté hodiny ráno byl na prašné okresní silnici čilý ruch. Ze vrat statků vyjížděly koňské potahy se žebříňáky za humna na zelené krmení. Čeledíni vyjížděli klusem, drnčení železných obručí na šterkové silnici, rytmické klapání koňských podkov hodně hřmotilo, ale nikomu to nevadilo, neboť odedávna platilo, že ranní ptáče dál doskáče. Každý statek měl na kousku pole pod žitem podsetý jetel nebo vojtěšku a následující zemědělský rok tam sklízel zelené krmení pro hovězí dobytek, neboť živočišná výroba byla součástí každého statku a královstvím selky a děveček, které dobytek obstarávaly. Mléko a z něho utlučené máslo, smetana se jednak spotřebovalo doma v kuchyni, jednak se dodávalo do mlékárny v Krči. To byla živnost pana Skřivana „mlékaře“, který každé ráno mléko na voze taženém jedním koněm vozil.

Velké statky zaměstnávaly čeledíny, kteří při celém zaopatření, stravě a bydlení (většinou spali v koňských stájích) měli měsíční mzdu kolem 200 Kč, ženy, které pomáhaly při sezónních pracích dostávaly většinou 10 Kč na den, nebo sedlák těmto chalupníkům za výpomoc jejich žen zoral jejich pronajaté políčko.

Čas a mimořádné události oznamoval vesnici pan Peták, obecní poselák. policajt, ponocný nebo zřízenec jak je libo. . Přesně ve dvanáct hodin rozezvučel na zvoničce zvon. Jeho kapesní orloj ve vestě určoval poledne dost spolehlivě i když ne na vteřinu přesně. Na vesnici ale nikomu o vteřinu nešlo. Poledne bylo, když ho Peták odzvonil. Pokud se obecní zvon ozval v jinou dobu než v poledne, znamenalo to, že někdo ve vesnici zemřel. Moje babička říkávala, že zvon rytmický rozeznělý na modlitbu „Anděl páně“, celé vesnici říkal : „už je tam, už je tam..“ Babička měla velmi svérázné průpovídky

Vesnice žila sportovním životem. Viktorie Vestec sice hrála tu nejnižší soutěž, ale hrála s chutí a vervou i když všichni byli ryzí amatéři. Přesto měli hrdě napsáno na plakátech, oznamujících zápas „Viktorie Vestec I. profi, předzápas rezervy!“ Vyvrcholením sezony bylo derby Viktorie Vestec versus Slavie Jesenice, vždycky hojně navštěvené. Někdy ovšem v zápalu boje padla při derby nějaká facka, ale z toho se aféra nedělala, Hřiště Viktorie bylo za vesnicí u rybníka a tak se často stávalo, že když to střelci neseslo, byl míč v rybníku a některý z kluků ho ochotně ve vodě lovil. Hřiště bylo mírně do kopečka, ale to nikomu nevadilo. Hráči se převlékali v hostinci „u Klimšů“ a na hřiště procházeli částí vesnice, doprovázeni klukovskými nadšenci fotbalové Viktorie Vestec.

Obec tehdy neměla vlastní školu a tak žáci každé ráno putovali pěšky do Jesenice, vzdálené asi 4 km a odpoledne se vraceli zpět. Protože měli i odpolední vyučování, čtvrtek byl pro ně volný den, ale moc si volnosti neužili, protože museli pomáhat při zemědělských pracích. Škola v Jesenici byla trojtřídní, ve 14 letech děti vycházely školu s možností uplatnit se v učebních oborech. Mé mamince tato trojtřídní universita stačila. Početná rodina zedníka na vyšší studium neměla. Teprve

později na přelomu 40. let byla otevřena měšťanka v Kunraticích, kam děři dojížděly většinou na kolech-

Vesnice ve třicátých letech neměla ani poštovní úřad, tato instituce byla v Jesenici u Prahy stejně jako záložna. Také vlastní hřbitov obec neměla a pohřební průvody s nebožtíky v pohřebním voze taženém párem vraníků, drkotaly úvozovou cestou až do 4 km vzdálených Hrnčír, kde po zastavení v barokním kostelíku, našel mrtvý svůj klid na místním hřbitově. Pozůstalí se potom občerstvili v místní hospodě, a v dobrém na nebožtíka vzpomínali.

V obci nebyl lékař, ani veterinář a pamatuji si jen, že na jednom statku byl nápis „stanoviště obecního býka“. Chalupníci tam vodili své kravky, neboť inseminátor na motocyklu v té době nebyl k dispozici. Dobrovolní hasiči měli k dispozici stříkačku, taženou koňským potahem. Četnická stanice byla v Písnici a tak se četník objevoval ve vsi jen při šetření drobných krádeží, nebo na křižovatce s hlavní silnicí na Benešov, to tehdy, když tudy projížděl prezident Beneš do Sezimova Ústí.

Společenský život na vesnici, jako kluk jsem znal jen z vyprávění dospělých. Soustřeďoval se do masopustního období, kdy místní dobrovolní hasiči pořádali svůj bál a potom na posvícenské zábavy, při nichž si sousedé vedle zábavy, vyřizovali i drobné neshody ručně.

Pokud jde o jména obyvatel nejvíce bylo v obci Skřivanů. Bylo jich tolik, že měli vedle křestního jména a příjmení i nějakou přezdívku. Ale to by si vyžádalo delší studii.

Přesto velmi rád vzpomínám na dětská léta prožitá zčásti u babičky v chudých poměrech, bez vymožeností techniky, ale v čistém ovzduší. Je mi líto, když dnes podél silnice na Benešov už nejsou vidět lány zrajícího obilí, ale jen všelijaké sklady supermarketů a jiných obchodních společností a domy a vilky srovnané do ulic.